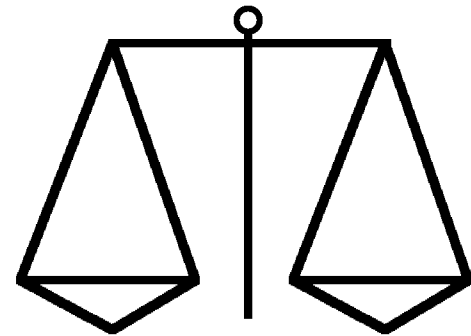

SĄD APELACYJNY
W KATOWICACH

- BIULETYN -

nr 3 - 4 / 94

Katowice 1994

S P I S T R E Ś C I

I.

Orzeczenia w sprawach karnych
str. 1 - 6

II.

Orzeczenia w sprawach cywilnych
str. 7 - 11

III.

Orzeczenia w sprawach z zakresu prawa pracy
i ubezpieczeń społecznych
str. 12 - 15

Orzeczenia w sprawach karnych

1. Wprawdzie oskarżeni zabrali pokrzywdzonemu torbę, w której oprócz innych rzeczy był dowód osobisty, jednak na trasie swojej ucieczki porzucili tę torbę, z której zginęły tylko papierosy, pieniądze i śniadanie. W tym stanie rzeczy nie zostały spełnione znamiona przestępstwa z art. 54 ust. 1 ustawy z 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych /Dz.U.Nr 32, poz.174 z 1984r./, który przewiduje karę dla tego, kto kradnie lub przywłaszcza sobie dokument stwierdzający tożsamość innej osoby albo legitymuje się takim dokumentem. Jak wiadomo kradzież wymaga działania w celu przywłaszczenia, a przestępstwo przywłaszczenia - dysponowania rzeczą jak swoją własną. Niezwłoczne wyzbycie się przez oskarżonych torby i znalezionej w niej dowodu osobistego świadczy o tym, że ani jedno ani drugie nie miało miejsca.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 7 lipca 1994r.
 sygn. akt II AKr 208/94

2. W każdym przestępstwie należy poza stroną przedmiotową określić także jego stronę podmiotową czyli tzw. formę winy. Sąd Apelacyjny musiał w tym zakresie uzupełnić ustalenia Sądu Wojewódzkiego, przyjmując - zgodnie ze stwierdzonym stanem faktycznym, że oskarżony zadając bratu ciosy nożem co najmniej godził się na spowodowanie ciężkiego uszkodzenia ciała, a wynikała stąd śmierć ofiary mógł i powinien był przewidzieć.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 7 lipca 1994r.
 sygn. akt II AKr 164/94

3. Sąd Apelacyjny do kwalifikacji prawnej czynu przypisanego W.K. /art. 11§ 2 w zw. z 148 §1, 210 § 2 , 203 § 2¹ w zw. z art. 10 § 2 kk / dodał przepis art. 155 § 1 pkt 2 kk.

Uzupełnienie to jest konieczne, by kumulatywnej kwalifikacji prawnej tego czynu nadać pełną adekwatność do stanu faktycznego. Twierdzenie jakoby usiłowanie zabójstwa /podobnie jak jego dokonanie/ konsumowało z natury rzeczy wszelkie uszkodzenia ciała w związku z nim wyrządzone - jest błędne, gdyż mogą być usiłowania zabójstwa, nie związane z jakimkolwiek uszkodzeniem ciała.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 5 lipca 1994r.
sygn. akt II AKr 143/94

4. Użycie w art. 210 § 1 kk sformułowania "doprowadzając człowieka do stanu bezbronności" sprawia, że znamiona tej postaci rozboju wypełnione są jedynie wówczas, gdy stan bezbronności ofiary jest efektem działań sprawcy, a nie okoliczności istniejących od niego niezależnie, takich np. jak nietrzeźwość pokrzywdzonego, jego bardzo młody albo podeszły wiek, czy też ułomność fizyczna, bądź psychiczna.

Wyzyskanie w celach rabunkowych bezbronności ofiary jest oczywiście w wysokim stopniu naganne moralnie i społecznie niebezpieczne także wtedy, gdy stan ów nie wynika z działań sprawcy. Ocena ta, istotna dla określenia stopnia winy i wymiaru kary nie może jednak przesądzać o kwalifikacji prawnej czynu z art. 210 § 1 kk.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 7 kwietnia 1994r.
sygn. akt II AKr 67/94

5. Spowodowanie u pokrzywdzonego obrażeń ciała nie stanowi warunku sine qua non odpowiedzialności sprawcy z art. 210§ 1 kk także wówczas, gdy stosuje on gwałt na osobie. Wystąpienie takich obrażeń bądź ich brak może być traktowane wyłącznie jako jedno, ale nie jedyne kryterium oceny, czy zastosowana przemoc była wyrazem użycia takiej siły fizycznej, która stworzyła niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia pokrzywdzonego - a w konsekwencji pozbawiła go woli przeciwstawienia się zaborowi mienia bądź wolę tę w istotny sposób ograniczyła. Równie istotne jest to w jaki sposób i w jakie miejsce sprawca - a tym bardziej sprawcy - zadawali uderzenia ofiarze. Są bowiem organy i okolice ciała bardziej i mniej podatne na urazy, jak również nie jest obojętne czy sprawca uderza ofiarę jeden raz czy wielokrotnie oraz czy czyni to otwartą ręką, pięścią czy np. obutą nogą. Dopiero wszechstronna analiza tych wszystkich okoliczności w powiązaniu z informacją o stwierdzonych obrażeniach daje pełną podstawę do oceny, czy stosowana przemoc przybrała postać gwałtu na osobie, czy też nie.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 19 maja 1994r.
sygn. akt II AKr 121/94

6. Przepis art. 59 a pkt 2 kk przewiduje obowiązek orzeczenia nawiązki w razie skazania za umyślne przestępstwo zniszczenia lub "uszkodzenia mienia lub uozynienie go niezdatnym do użytku". Ustawodawca miał więc na uwadze takie czyny, w wyniku których zamach skierowany na materię rzeczy doprowadza do fizycznego zniszczenia, unicestwienia, pozbawienia funkcjonalności w wyniku czego następuje całkowita lub znaczna utrata wartości majątkowej, a w efekcie szkoda w mieniu. Z treści przepisu nie wynika więc, aby obowiązek orzekania nawiązki istniał także wtedy, gdy przestępstwo występuje w postaci stadialnej, tak jak to ma miejsce w niniejszej sprawie. Oskarżony wprawdzie rozpałił ogniska z zamiarem spowodowania pożaru budynku, jednak przedsięwzięte przez niego działania nie mogły doprowadzić do spowodowania zamierzonego skutku i skutek ten też nie nastąpił, podobnie jak nie nastąpiło zniszczenie mienia. Brak jest zatem przesłanek do stosowania nawiązki, która z istoty swej jest środkiem kompensacyjnym.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 7 kwietnia 1994r.
sygn. akt II AKr 69/94

7. Stosowanie zamachu na osobę w innym celu niż kradzież mienia i powstanie zamiaru kradzieży bez związku podmiotowego z tym zamachem i po jego zastosowaniu, uzasadnia potraktowanie takiego zachowania jako dwóch odrębnych przestępstw, z których jedno może stanowić występki z art. 167 § 1 kk / lub np. z art. 156 kk / natomiast drugie kradzież zwykłą i to także wtedy, gdy zamach na osobę miał postać gwałtu w rozumieniu art. 210 kk.

"Podobna sytuacja ma miejsce przy przestępstwie kradzieży z włamaniem, kiedy to zamiar kradzieży mienia musi istnieć już w momencie dokonywania włamania"...

Wyrok SA w Katowicach z dnia 23 czerwca 1994r.
sygn. akt II AKr 176/94

8. Nie można zgodzić się ze stwierdzeniem, iż uznanie zeznań za wiarygodne co do niektórych faktów i odrzucenie ich w pozostałym zakresie jest oceną niekonsekwentną. Nierzadko bowiem zdarza się tak, że osoby przesłuchiwane nie ujawniają całej prawdy bądź z nieuświadomionych powodów, bądź nie chcą przyznać okoliczności, które według ich subiektywnej oceny mogłyby ich stawiać w niekorzystnym świetle. Uznanie takich zeznań za wiarygodne w całości byłoby więc równoznaczne z oceną bezkrytyczną, natomiast częściowe ich uwzględnienie przez sąd świadczy o wnikliwości oceny, nie zaś o niekonsekwencji.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 23 września 1993r.
sygn. akt II AKr 264/93

9. W sytuacji gdy przepis art. 393§ 1 kpk przewiduje termin 14 dni do wniesienia rewizji, a przepis art. 105 § 1 kpk termin 7 dni do usunięcia braków formalnych pisma - w tym przypadku przez sporządzenie i podpisanie rewizji przez adwokata - przepis art. 393§ 1 kpk należy uznać za szczególny w stosunku do przepisu art. 105 § 1 kpk odnośnie terminu sporządzenia rewizji.

Postanowienie SA w Katowicach z dnia 14 września 1994 r.
sygn. akt II AKr 188/94

10. Przepis art. 365 kpk wprowadza dodatkową przesłankę obligatoryjnego zaliczenia tymczasowego aresztowania na poczet kary pozbawienia wolności i stanowi rozwinięcie zasad określonych w art. 83 kk. Orzeczenie oparte na art. 365 kpk jest więc w istocie rozstrzygnięciem o zaliczeniu tymczasowego aresztowania i nie podlega zaskarżeniu na zasadach określonych w art. 409 kpk. Wprawdzie sąd władny jest orzec w tej kwestii postanowieniem w trybie unormowanym w art. 368 kpk, ale tylko wtedy gdy wyrok w ogóle nie zawiera tego rodzaju rozstrzygnięcia.

Postanowienie SA w Katowicach z dnia 29 czerwca 1994r.
sygn. akt II AKz 121/94

11. Z treści art. 8 ust. 2 ustawy z 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych.../Dz.U.Nr 34, poz. 149/ wyraźnie wynika, że roczny termin do zgłoszenia stosownego w tym względzie żądania biegnie " od daty uprawomocnienia się " postanowienia o stwierdzeniu nieważności orzeczenia. Termin ten ma cywilnoprawny charakter co oznacza, że nie jest możliwe jego "przywrócenie" i że jest on terminem przedawnienia w rozumieniu art. 117 § 1 kc. Ponieważ ustawa lutowa nie określa skutków upływu tego terminu - - to w tej kwestii mają właśnie zastosowanie rozwiązania przyjęte w prawie cywilnym. W świetle zaś tych rozwiązań, upływ przedawnienia powoduje wprawdzie niemożność dochodzenia roszczenia, ale upływu tego terminu nie uwzględnia się z urzędu, a jedynie na zarzut podniesiony przez tego przeciwko komu przysługuje roszczenie /art. 117 § 2 kc/. W postępowaniu dochodzonym na podstawie cyt. ustawy, takim podmiotem uprawnionym do podniesienia zarzutu przedawnienia jest prokurator.

Postanowienie SA w Katowicach z dnia 14 lipca 1994r.
sygn. akt II AKo 30/94

Orzeczenia w sprawach cywilnych

1. Złożenie do depozytu sądowego świadczenia w nominalnej wysokości wobec odmowy jego przyjęcia przez wierzyciela, nie powoduje wygaśnięcia zobowiązania w całości, w sytuacji gdy wartość świadczenia z chwili powstania zobowiązania nie odpowiada realnej wartości w chwili jego spełnienia /wpłacenia do depozytu sądowego/. Takie spełnienie świadczenia nie powoduje wygaśnięcia roszczenia o waloryzację opartego na przepisie art. 358¹ § 3 kpc co do niespłaconej części zobowiązania.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 8 lutego 1994r.
sygn. akt I ACr 879/93

2. Przepisy tytułu XIX księgi III kodeksu cywilnego nie wyłączają możliwości udzielenia pożyczki pieniężnej przez podmiot gospodarczy innemu podmiotowi gospodarczemu lub osobie fizycznej. Dla skuteczności takiej umowy nie jest wymagane aby udzielający pożyczki prowadził działalność przewidzianą w prawie bankowym.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 13 stycznia 1994r.
sygn. akt I ACr 823/93

3. Zastrzeżenie umowy wyłączające możliwość dochodzenia roszczeń z niej wynikających na drodze postępowania sądowego jako naruszające przepis art. 58 § 3 kc jest nieważne.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 31 stycznia 1994r.
sygn. akt I ACr 849/93

4. Brak ustawowej definicji pojęcia zwykłego zarządu nie oznaczając dowolności w interpretacji czynności zwykłego zarządu pozwala na indywidualizację oceny tych czynności w zależności od rodzaju stosunku prawnego, celu zarządu, przedmiotu zarządu i zasad prawidłowej gospodarki dotyczących tego przedmiotu.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 21 grudnia 1993r.
sygn. akt I ACr 528/93

5. Usunięcie przez zarząd gminy z targowiska miejskiego obiektów handlowych, których właściciele nie wywiązują się z obowiązku uiszczania stosownych opłat może stanowić podstawę odpowiedzialności Gminy za naruszenie posiadania jak też za wynikłą szkodę.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 8 lutego 1994r.
sygn. akt I ACr 881/93

6. Wymagalność zapisu powstaje z chwilą otwarcia i ogłoszenia testamentu /art. 970 kc/ a obciążony zapisem może zwolnić się z tego obciążenia przez jego wykonanie bez oczekiwania na wezwanie zapisobiercy. Brak wezwania zapisobiercy do wykonania zapisu nie pozbawia wierzyciela prawa do waloryzacji zobowiązania pieniężnego będącego przedmiotem zapisu stosownie do treści art. 358¹ § 3 kpc mimo braku podstaw do przyjęcia opóźnienia po stronie obciążonego zapisem.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 15 lutego 1994 r.
sygn akt IACr 21/94

7. Jednostronne zawiadomienie przez dostawcę o zmianie ceny dokonane teleksem, pismem, lub w inny sposób /np. przez przysłanie cennika/ bez akceptacji nowej ceny przez drugą stronę wieloletniej umowy nie stanowi uzgodnienia ceny w rozumieniu art. 11 ust. 3 ustawy z z 26 lutego 1982 roku o cenach /Dz.U.Nr 27, poz.195 z 1988r./ze zm./.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 28 stycznia 1994r.
sygn. akt I ACr 789/93

8. Termin zawarcia umowy przyrzeczonej winien być w umowie przedwstępnej określony w sposób nie budzący wątpliwości co do czasu związania stron obowiązkiem zawarcia umowy przyrzeczonej.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 23 lutego 1994r.
sygn. akt I ACr 36/94

9. Nie dochowywanie trzeźwości w czasie pełnienia czynności związanych z prowadzeniem spółki cywilnej i zaniedbywanie w skutek tego obowiązków wynikających z umowy spółki stanowi ważny powód uprawniający pozostałych wspólników do wypowiedzenia swoich udziałów bez zachowania terminu wypowiedzenia.
/ art. 869 § 2 kc/.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 25 lutego 1994r.
sygn. akt I ACr 847/93

10. Przepis art. 2 ust. 3 ustawy z 23 marca 1990 r. o zmianie ustawy prawo lokalowe /Dz.U.Nr 32, poz.190/ jako przepis szczególny wyłącza stosowanie art. 676 kc w stosunku do lokali podlegających uprzednio szeregownemu trybowi najmu.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 15 marca 1994r.
sygn. akt I ACr 8/94

11. Właściciel nieruchomości może dochodzić roszczenia z art. 231 § 2 kc od każdego kto naruszył jego własność przez wzniesienie na nieruchomości budynku lub innej budowli. Termin "posiadacz samoistny" odnosi się wyłącznie do § 1 przepisu art. 231 kc.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 18 marca 1994 r.
sygn. akt I ACr 101/94

12. Własnościowe prawo do lokalu spółdzielczego nabyte przez jednego z małżonków w czasie trwania małżeństwa od członka spółdzielni w drodze umowy kupna - sprzedaży nie podlega uregulowaniom z art. 215 prawa spółdzielczego lecz uregulowaniom ogólnym zawartym w art. 32 i 33 kr i op.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 18 marca 1994r.
sygn. akt I ACr 841/93

13. Postanowienia zatwierdzonego układu obowiązują wszystkich wierzycieli nie wyłączając tych, których wierzytelności nie były wciągnięte na listę nieumyślnie /np. z powodu niedbalstwa/. Jedynie rozmyślne nie ujawnienie wierzytelności w układzie zwalnia wierzyciela z obowiązku podporządkowania się ustalonym warunkom zatwierdzonego układu.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 19 maja 1994r.
sygn. akt I ACr 191/94

III

Orzeczenia z zakresu prawa pracy
i ubezpieczeń społecznych

1. Funkcjonariusz służby więziennej może dochodzić roszczeń majątkowych ze stosunku służbowego przed wyższym przełożonym w drodze administracyjnej. Do ostatecznych decyzji w tego rodzaju sprawach stosuje się przepis art. 196 § 1 kpa o zaskarżaniu decyzji do sądu administracyjnego. Zatem sprawa taka nie podlega orzecznictwu sądów powszechnych.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 15 kwietnia 1994r.
sygn. akt IIIAPr 113/93

2. Posiadanie przez powoda udziałów w spółce "Budex" w której profil działalności był taki sam jak pozwanego przedsiębiorstwa Budownictwa Ogólnego "Beskid" w Bielsku Białej stanowi zajmowanie się interesami konkurencyjnymi i powoduje odwołanie go ze stanowiska bez prawa do 6 -oio miesięcznej odprawy określonej w treści art. 39 w zw. z art. 42 ust. 3 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych z 25 września 1981 r. /Dz.U.Nr 18 z 1991r./ oraz art. 25⁸ ust. 1 i 3 ustawy o działalności gospodarczej /Dz.U. Nr 41, poz. 324 z 1990r./

Wyrok SA w Katowicach z dnia 28 kwietnia 1994r.
sygn. akt III APr 10/94

3. Przepis art. 76 ust. 1 ustawy z 25 lipca 1985r. o jednostkach badawczo- rozwojowych odnoszący się do odpowiedniego stosowania przepisów ustawy z 25 września 1981r. o przedsiębiorstwach państwowych /Dz.U.Nr 18 z 1991r./ nie stwarza podstaw do przyznania dyrektorowi jednostki badawczo rozwojowej odprawy określonej w treści art. 39 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych - w przypadku odwołania ze stanowiska.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 23 lutego 1994r.
sygn. akt III APr 94/93

4. Dalsze pełnienie obowiązków przez tymczasowego kierownika przedsiębiorstwa po upływie okresu na który został powołany nie powoduje przekształcenia tego stosunku pracy w stosunek pracy na czas nieokreślony.
- Ustawa o przedsiębiorstwach państwowych z dnia 25 września 1981r./Dz.U.Nr 18, poz. 80 z 1991r./ nie przewiduje bowiem możliwości wyznaczenia tymczasowego kierownika na czas nieokreślony.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 18 marca 1994r.
sygn. akt III APr 109/93

5. Polski organ rentowy musi stosować polskie prawa wewnętrzne, a zatem aby możliwe było uwzględnienie okresu służby wojskowej w armii niemieckiej powinno to wynikać z przepisów polskich.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 7 lipca 1994r.
sygn. akt III AUr 1374/93

6. Fakt uznania okresu pobierania zasiłku chorobowego za równorzędny z okresem składkowym dla celów emerytalnych i rentowych nie jest równoznaczny z uznaniem tego okresu jako nieprzerwanego ubezpieczenia w przypadku dochodzenia uprawnień do zasiłku chorobowego przez osobę współpracującą -
- ustawa z 18 grudnia 1976r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą i ich rodzin /Dz.U. Nr 46 poz. 250 z 1989r./.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 7 czerwca 1994r.
sygn. akt III AUr 1325/93

7. Prawidłowa ocena zeznań świadków co do wymiaru czasu pracy pod ziemią osób wyższego dozoru górniczego, nie jest możliwa bez zgromadzenia dodatkowego materiału dowodowego, a w szczególności zakresu czynności na zajmowanym stanowisku.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 11 sierpnia 1994r.
sygn. akt III AUr 117/94

8. Stanowisko Ministerstwa Pracy i Polityki Socjalnej wyrażone w piśmie z dnia 29 kwietnia 1992r. dotyczące zaliczenia na uprawnienia do świadczeń górniczych okresów pracy na powierzchni zarówno w uspołecznionych jak i nieuspołecznionych zakładach pracy, pracownikom likwidowanych kopalni nie wiąże sądu. Organ rentowy tylko w drodze swobodnego uznania może zaliczyć na uprawnienia do górniczej emerytury inne poza wymienionymi w art. 5 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin okresy zatrudnienia, jednakże sama treść tej ustawy takiej podstawy nie stwarza.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 28 lipca 1994r.
sygn. akt III AUr 130/94

9. Sam fakt wpisu do ewidencji działalności gospodarczej obliguje ZUS do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia, a zgodności tego wpisu z ustawą z 23 grudnia 1983r., o działalności gospodarczej organ rentowy kontrolować nie może. W świetle art. 17 powołanej ustawy to organ ewidencyjny wydaje decyzję o odmowie wpisu do ewidencji, gdy zgłoszenie dotyczy działalności gospodarczej, której podjęcie nie podlega zgłoszeniu. Dopóki zatem decyzja o wpisie nie zostanie unieważniona istnieje obowiązek ubezpieczenia.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 29 lipca 1994r.
sygn. akt III AUr 57/94

10. Ponieważ ustawa z 17 października 1991r. o rewaloryzacji rent i emerytur../ /Dz.U. Nr 104, poz.450 z 1991r./ zawiera zupełnie odmienny sposób wyliczenia renty z tytułu choroby zawodowej /art. 11 ust.4/ a mianowicie w zależności od ilości okresów składkowych i nieskładkowych, czego nie przewidywała "ustawa wypadkowa" z 12 czerwca 1975r., to należy uznać, że przepisy ustawy wypadkowej są w tym zakresie sprzeczne z ustawą rewaloryzacyjną i dlatego należy w tym zakresie stosować przepisy ustawy rewaloryzacyjnej z 17 października 1991r.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 12 maja 1994r.
sygn. akt III AUr 1106/93